

Výzkumné centrum domácího
a genderově podmíněného násilí

Pilotní plán změn: od regionálních změn k tematickým změnám na příkladu femicid

Téma domácího násilí je velmi úzce spojeno s celospolečenským uchopením tohoto fenoménu. Původním plánem deklarovaným v projektu bylo uspořádat kulaté stoly, které měly navazovat na výzkum „Násilí na ženách v souvislosti s covid-19“, ve kterém jsme zmapovaly nekonzistentnost systému pomoci a potenciál na jeho zprůchodnění pro oběti, a to především na menších jednotkách regionů. Jedním z cílů projektu ReCeGe bylo využití těchto poznatků k dalšímu síťování a zprůchodňování systému ve vybraných regionech.

Po podání projektu začalo na úrovni systému docházet k významným změnám, a to již před jeho schválením. Bylo evidentní, že na politickou úroveň se vrací téma Istanbulské úmluvy, začaly práce na přípravě návrhu zákona o domácím násilí a přestalo tak dávat smysl vstupovat do probíhajících vyhocených debat o budoucnosti celého systému s návrhem na fixování změn navázaných na stávající legislativní úpravy.

Na druhou stranu v diskuzích okolo těchto změn znovu vyvstala potřeba definovat některé jevy a témata, jež jsou sice v praxi přítomny, ale chybí jejich jasné vymezení nutné pro další právní a institucionální úpravy. Problém definic se totiž i ve výzkumu násilí za pandemii ukázal jako jedna z hlavních překážek spolupráce jednotlivých složek systému pomoci a prevence.

Během realizace projektu ReCeGe došlo k situaci, kdy Česká republika měla dodat agentuře EIGE data ohledně femicid, což ale nebylo na centrální úrovni možné udělat, protože data sbíraná na jednotlivých úrovních státní správy jsou vzájemně nekompatibilní jak mezi sebou, tak ve vztahu k mezinárodním požadavkům. Plán změn jsme tedy v návaznosti na vzniklou situaci a zejména díky úspěšně navázané spolupráci s organizacemi občanské společnosti i Výboru pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách posunuly od tématu regionů k práci na konkrétním tématu – v tomto případě nastavení systému pro sběr údajů o femicidách na území ČR.

Projekt RECEGE | recege.soc.cas.cz | email: recege@soc.cas.cz | Tel.: 777 256 258 | Jilská 1, 110 00 Praha 1

Projekt je realizován v rámci programu, který je spolufinancován z Fondů EHP 2014-2021.

Princip práce vymezený v projektu byl zachován, protože to v tématu domácího násilí ani jinak nejde. S cílem posunu sběru dat v oblasti femicid bylo nutné propojit příslušné instituce všech pilířů pomoci obětem domácího násilí, najít společného jmenovatele potenciálních změn oproti původnímu stavu a pokusit se plán realizovat na úrovni sběru dat za celou Českou republiku.

Za tímto cílem jsme postupovali systémem několika kroků, jež je možné dále replikovat:

Krok 1

Mapování potřeb aktérů

V rámci tohoto kroku došlo k celé řadě schůzek s jednotlivými potenciálními účastníky kulatých stolů (konkrétně výzkumné ústavy IKSP a VÚSPV, Policie České republiky, Koalice NeNa, Úřad vlády, organizace Bez trestu a další).

Cílem těchto schůzek bylo mapování toho, co v oblasti sběru dat jednotlivé instituce potřebují, co již dělají a co by z jejich perspektivy bylo potřeba.

Průnikem těchto jednání byla ochota podílet se na společném plánování sběru dat v jedné vybrané oblasti tématu domácího násilí, kterým byly právě femicidy. Jednotlivé instituce vyjádřily ochotu podílet se na přípravě a realizaci kulatých stolů a pokusu o společné nastavení systému sběru dat o femicidách.

Důležitou součástí této fáze bylo vytváření důvěry na úrovni jednotlivců i institucí, k čemuž pomohlo zejména zaměření na jejich potřeby.

Krok 2

Mapování dostupných zdrojů informací na úrovni jednotlivých institucí.

V dalším kroku bylo potřeba co nejpřesněji nachystat dostupné informace o způsobu sběru dat na úrovni jednotlivých institucí. Jako podklad sloužily materiály z EIGE, jež ČR zavazuje ke sběru těchto dat, jednotlivé instituce se pak vyjadřovaly v on-line komunikaci k tomu, které typy dat sbírají nebo mají k dispozici a v neposlední řadě se řešila i jejich operacionalizace a metodiky sběru těchto dat.

Krok 3

První osobní setkání a nové mapování potřeb jednotlivých institucí ve skupině

Teprve po takto zevrubné přípravě mohlo dojít k prvnímu kulatému stolu, kterého se zúčastnili zástupkyně a zástupci těchto institucí:

- * *Policejní prezidium*
- * *Úřad vlády*
- * *Ministerstvo spravedlnosti*
- * *IKSP*
- * *FHS UK*
- * *Sociologický ústav*
- * *Koalice NeNa*

Setkání se zaměřilo na zjištění potenciálů na změnu na několika úrovních:

- * *Potřeby a možnosti jednotlivců*
- * *Potřeby a možností jednotlivců v rámci institucí*
- * *Realita (překážky) a další možnosti sběru dat*

Na základě tohoto postupu se ukázalo, že jednou z možností je mapovat sběr dat tzv. „odzadu,“ tedy od okamžiku vraždy, a odtud hledat administrativně i organizačně nejjednodušší způsob sběru dat tak, aby se maximálně využilo toho, co již jednotlivé instituce sbírají, a zároveň aby bylo možné tato data provázat tak, aby vytvářela ucelený obraz – a zejména byla srovnatelná.

Na základě srovnání dat sbíraných v ČR a požadavků mezinárodních institucí reprezentovaných v tuto chvíli EIGE se odbornice a odborníci dohodli na následujícím návrhu:

V případě úmrtí ženy zaviněného jinou osobou bude spis v okamžiku jeho založení doprovázen přílohou s předběžným názvem „Statistická karta spisu“. V ní jsou zaznamenány jednotlivé kategorie, jejichž sběr je pro ČR závazný (doporučujeme kategorie z EIGE). Do karty budou jednotlivé údaje zaznamenávat jednotlivé složky aktivní v řešení případu tak, jak bude případ systémem procházet. V určitou chvíli budou data anonymizována a předána na jedno místo ke statickému zpracování.

Krok 4

Projekt RECEGE | recege.soc.cas.cz | email: recege@soc.cas.cz | Tel.: 777 256 258 | Jilská 1, 110 00 Praha 1

Projekt je realizován v rámci programu, který je spolufinancován z Fondů EHP 2014-2021.

Plán změn

Jednotlivé instituce v mezidobí mezi dvěma kulatými stoly vyjednávaly a zjišťovaly další informace týkající se udržení takto nastaveného systému sběru dat a elektronicky se o tom vzájemně informovaly.

Na dalším kulatém stole pak vznikl konkrétní plán změny na několika úrovních:

- * *Konkrétní jednání s konkrétními zástupci zainteresovaných institucí na nejvyšší úrovni týkající se sběru dat (zejména Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti)*
- * *Příprava podkladů pro zasedání Vládního výboru*
- * *Plán implementace*